

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului
nr.1385 din 20 noiembrie 2003 "Cu privire la aprobarea
modificărilor și completărilor ce se operează în
Hotărîrea Guvernului nr.547 din 4 august 1995"*

Nr.8 din 23.03.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.56-60/14 din 09.04.2004

* * *

* M.O., 2003, nr. 234, art. 1422.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Mircea IUGA - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Maia Țurcan, deputatului în Parlament Iulian Glavan, autorul sesizării, reprezentanților Guvernului Igor Eșanu, Valeriu Lazar, Gheorghe Sandulachi și Feodor Gladii, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr.1385 din 20 noiembrie 2003 "Cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.547 din 4 august 1995".

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Iulian Glavan, depusă la 30 decembrie 2003, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 alin.(1) lit.g) și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 26 ianuarie 2004 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Economiei, Ministerului Finanțelor, Academiei de Studii Economice.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele expuse de părți în ședință,
Curtea Constituțională
a constatat:

1. La 20 noiembrie 2003 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.1385 "Cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.547 din 4 august 1995" (în continuare - Hotărîrea nr.1385), prin care a modificat și a completat Hotărîrea nr.547 "Cu privire la măsurile de coordonare și reglementare de către stat a prețurilor (tarifelor)"* după cum urmează:

* M.O., 1995, nr. 53-54, art. 426.

1. La pct. 3:

- alineatul patru, după prima propoziție, se completează cu cuvintele ", cu excepția pînii și produselor de panificație pentru care limita adaosului comercial aplicat nu va depăși 10 la sută";

- în alineatul cinci cuvintele "în mărime de 20 la sută" se substituie prin cuvîntul "stabilit";

- se introduce o notă cu următorul cuprins: "* Notă: Adaosul comercial limitat pînă la 10 la sută va fi în vigoare pînă la 1 septembrie 2004".

2. În Anexa nr.3 "Lista mărfurilor social-importante, comercializate la prețuri libere cu aplicarea adaosului comercial în mărime de 20 procente din prețul liber de livrare":

- de la poziția a șaptea cuvintele "din făină de calitate I și II și amestec din ele" se exclud;

în titlul anexei cuvintele "în mărime de 20 procente din prețul liber de livrare" se substituie prin cuvîntul "limitat".

Astfel, Guvernul a stabilit că la comercializarea pînii și produselor de panificație limita adaosului comercial aplicat nu va depăși 10 la sută.

2. Autorul sesizării, invocînd art.6, art.9 alin.(3), art.47 alin.(1), art.102 alin.(2) și art.126 alin.(1), alin.(2) lit.a) și lit.b) din Constituție, a solicitat controlul constituționalității Hotărîrii nr.1385.

El susține că, reglementînd prețul la comercializarea pînii și produselor de panificație, Guvernul a încălcat prevederile:

art.9 alin.(3) din Constituție, deoarece a restrîns dreptul agenților economici la formarea liberă a prețurilor, a limitat inițiativa economică și concurența loială - factori de bază ai economiei;

art.102 alin.(2) din Constituție, potrivit căruia Guvernul adoptă hotărîri pentru organizarea executării legilor, or, Hotărîrea nr.1385 nu comportă asemenea caracter;

art.126 alin.(1) și (2) lit.a) și lit.b) din Constituție, potrivit căruia economia țării este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și cea publică, antrenate în concurență liberă, iar statul asigură, în condițiile legii, libertatea activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție.

În opinia semnatarului sesizării, Hotărîrea nr.1385 încalcă art.47 alin.(1) din Constituție referitor la obligația statului de a asigura cetățenilor un nivel de trai decent. Limitarea prețurilor la pîine și produsele de panificație, susține el, nu poate servi ca mijloc de realizare a prevederilor art.47 alin.(1) din Constituție, deoarece aduce atingere principiilor economiei de piață, care determină prețurile la orice marfă. El consideră de asemenea că, reglementînd prețurile prin hotărîre, Guvernul și-a arogat competențe ale legislativului, încălcînd astfel principiul separației puterilor în stat, statuat de art.6 din Constituție.

3. Raportînd dispozițiile hotărîrii Guvernului, ce constituie obiectul nemijlocit al sesizării, la normele Constituției, altor legi și acte normative, Curtea Constituțională reține următoarele.

Cadrul juridic cu privire la relațiile economice îl constituie Constituția, legile și hotărîrile Parlamentului, hotărîrile și dispozițiile Guvernului și alte acte normative în domeniu.

Analizînd argumentele de neconstituționalitate formulate în sesizare potrivit cărora Hotărîrea Guvernului nr.1385 contravine dispozițiilor art.6, art.9 alin.(3), art.47 alin.(1), art.102 alin.(2), art.126 alin.(1) și alin.(2) lit.a) și lit.b) din Constituție, Curtea constată

că acestea sînt neîntemeiate.

Într-adevăr, art.126 alin.(1) din Constituție statuează că "economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurența liberă". Art.9 din Constituție consacră principiile fundamentale privind proprietatea, stipulînd în alin.(3) că "piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei".

Curtea consideră însă că aceste prevederi trebuie interpretate în contextul prevederilor constituționale referitor la obligația statului de a asigura reglementarea activității economice în condițiile legii și protecția concurenței loiale - art.126 alin.(2) lit.a) și lit.b), de a lua măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea, hrana etc. - art.47 alin.(1).

Aceste deziderate nu pot fi realizate altfel decît prin respectarea legislației economice și asigurarea protecției sociale a consumatorului.

Politica economică este parte componentă a politicii interne a statului, iar politica prețurilor - parte componentă a politicii economice și sociale. Direcțiile principale ale politicii interne a statului se aprobă de către Parlament (art.66 lit.d) din Constituție), realizarea acestei politici este asigurată de către stat prin intermediul Guvernului (art.96 alin.(1) din Constituție).

Potrivit art.9 alin.(3) din Constituție, unul din factorii de bază ai economiei este concurența loială, protecția căreia, în conformitate cu art.126 alin.(2) lit.b) din Constituție, este asigurată de către stat. Protecția, menținerea și stimularea concurenței se efectuează în vederea promovării intereselor consumatorilor.

Prin Legea organică nr.1103-XIV din 30 iunie 2000 "Cu privire la protecția concurenței* (în continuare - Legea nr.1103-XIV) legiuitorul a stabilit instrumentele juridice de protecție, menținere și stimulare a concurenței. Art.20 alin.(2) din Legea nr.1103-XIV stipulează că "în ramurile și în sferile economice, unde concurența liberă este limitată, anevoioasă sau lichidată, unde există deficit stabil sau dificultăți legate de acțiunile agenților economici, care ocupă o situație dominantă pe piața unei anumite mărfi, Guvernul este în drept:

* M.O., 2000, nr.166-168, art.1205.

a) să stabilească controlul asupra prețurilor pentru a exercita funcțiile statului de asigurare a protecției sociale a consumatorilor;

b) să curme majorarea exagerată a prețurilor atunci cînd astfel de măsuri sînt justificate exclusiv de circumstanțe cu caracter provizoriu, situație de criză, dezechilibrare maximă a cererii și ofertei etc."

Hotărîrea nr.1385 referitor la limitarea adaosului comercial pînă la 10 la sută are un caracter provizoriu și a fost determinată de criza de cereale din țară - consecință a secetei din vara anului 2003, care a condus la majorarea considerabilă a prețurilor la pîine și produsele de panificație. În vederea ameliorării situației de criză pe piața cerealelor și echilibrării cererii și ofertei la aceste produse, statul a întreprins și alte măsuri. Astfel, la 31 iulie 2003 Parlamentul a anulat taxa pe valoare adăugată la importul și comercializarea produselor cerealiere* în cantitățile aprobate de Guvern**, iar la 25 decembrie 2003 a anulat taxa vamală la aceste produse în perioada de pînă la 1 iulie 2004***.

* M.O., 2003, nr.170-172, art.729.

** M.O., 2003, nr.189-190, art.1057.

*** M.O., 2004, nr.6-12, art.78.

Aceste măsuri constituie subvenții ale statului pentru producătorii de pîine și produse de panificație.

Astfel, Curtea constată că Guvernul, asigurînd realizarea politicii interne a statului, a acționat conform prevederilor constituționale și legale, care îi permit, în situații concrete, să efectueze controlul asupra formării prețurilor pe piețele de mărfuri. Potrivit art.12 alin.(2) și art.13 alin.(3) din Legea nr.64-XII din 31 mai 1990 "Cu privire la Guvern" (republicată, M.O., 2002, nr.131-133, art.1018), Guvernul reglementează, folosind mijloacele economice și juridice, activitatea tuturor ramurilor economiei și a subiecților proprietății pe teritoriul statului, promovează politica unică a statului în domeniul prețurilor.

Măsurile întreprinse de Guvern nu contravin principiului separației puterilor în stat (art.6 din Constituție) din moment ce legiuitorul îl abilitază cu dreptul de a interveni în procesul de formare a prețurilor. Așadar, argumentele din sesizare, potrivit cărora Guvernul și-a depășit competența, nu pot fi reținute.

În aceeași ordine de idei, Curtea remarcă de asemenea că, potrivit art.47 alin.(1) din Constituție, "statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămîntea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare". Or, pîinea și produsele de panificație constituie elemente indispensabile ale hranei. Reglementarea provizorie a prețurilor la aceste produse denotă protecția concurenței și a intereselor generale ale cetățenilor. Prin urmare, a considera că, în orice situație, prețurile la toate mărfurile se stabilesc în funcție de cerere și ofertă, ar însemna nu numai o încălcare a prevederilor constituționale cuprinse în art.126 alin.(2) lit.a) și b), dar și o vătămare a intereselor consumatorilor, cu consecințe negative asupra nivelului lor de trai.

Pentru considerentele expuse, Curtea constată că modificările și completările operate prin Hotărîrea nr.1385 nu contravin Constituției.

În temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 și art.68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională
HOTĂRĂȘTE:

1. Se recunoaște constituțională Hotărîrea Guvernului nr.1385 din 20 noiembrie 2003 "Cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.547 din 4 august 1995".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 23 martie 2004.
Nr.8.